

Małgorzata Dąbrowska

"Psychoterapia", Jerzy W.
Aleksandrowicz, Warszawa 1993 :
[recenzja]

Seminare. Poszukiwania naukowe 11, 374-375

1995

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

faktów, czy jasnego wykładu określonego stanowiska wobec tych faktów, lecz przez swój polemiczny charakter porządkuje przedmiotowo tę dyskusję i dookreśla prezentowane w niej wypowiedzi. Ujawniają się w ten sposób erudycyjne walory jej autora, wszechstronnie zorientowanego zarówno w faktycznym stanie kryzysu ekologicznego, jak i w różnorodnych nurtach odnośnych opracowań teoretycznych. Erudycyjny charakter tego opracowania potwierdza ponadto uwzględniana w nim bogata literatura przedmiotu, a także wnikliwie analityczny sposób jej spożytkowania.

Wskazanych powyżej walorów prezentowanej tutaj książki nie osłabiają zasadniczo pewne niekonsekwencje jej autora. Można je odnaleźć w braku wskazań na różnice występujące w stanowiskach filozofów zaliczanych przez Schäfera do zwolenników fizjocentrycznej koncepcji człowieka, przyrody i relacji człowieka do przyrody. Różnice te zasługują na uwagę głównie ze względu na różne tradycje filozoficzne, do których odwołuje się np. H. Jonas, K. M. Meyer-Abich czy R. Spaemann. Nieuwzględnianie tych różnic powoduje, że ostrze krytyki kieruje Schäfer z jednakową siłą w każdego ze wspomnianych tutaj uczonych. Zróżnicowana analiza ich stanowisk zróżnicowałaby także krytykę, a może nawet w niektórych przypadkach uczyniłaby ją bezpodstawną. Wiele wskazuje na to, że taka krytyka nie odnosiłaby się do stanowiska wyrażonego przez K. M. Meyer-Abicha w praktycznej filozofii przyrody. Niekonsekwencją wydaje się być także ujmowanie autonomii człowieka w kontekście myśli Kanta. Zabieg ten powoduje, że autonomia człowieka w praktyce utożsamia się z subiektywizmem, w konkretnym przypadku pojmowanym jako absolutyzacja ludzkiego rozumu. To zaś wydaje się być niezgodne z całością wyводу Schäfera upatrującego w tej autonomii podstawy etyki ekologicznej, zapewniającej odpowiedzialność człowieka za środowisko, w którym i dzięki któremu człowiek żyje.

Niezależnie od przedstawionych tutaj uwag krytycznych i nie odnotowanych niedociągnięć merytorycznych książka L. Schäfera zasługuje na wnikliwą uwagę ze strony przygotowanych filozoficznie czytelników. Można ją także zalecić studentom filozofii zainteresowanym ekologią człowieka i bioetyką.

Zbigniew Łepko

Jerzy W. Aleksandrowicz, *Psychoterapia*, Warszawa 1993, ss. 150.

Każda nerwica łączy się z cierpieniem
Antoni Kępiński

Ludzi dotkniętych nerwicą są tysiące i miliony. Nie mówią oni o swoich przeżyciach i związanych z nimi cierpieniach. Mowa tu o ludziach, którzy z powodu zadawnionych konfliktów emocjonalnych, zepchniętych w ukryte sfery jaźni, a które w pewnym momencie wypływają na powierzchnię świadomości, cierpią i nie potrafią sobie z tymi problemami poradzić – o ludziach z tzw. skazą neurotyczną. Każdemu, kto cierpi z powodu nerwicy wydaje się, że nikt nie jest w stanie go zrozumieć i każdy z nich czuje się z tego powodu osamotniony.

Na nerwicę choruje około 20 procent populacji. Wiadomo też, że neurotyczni rodzice najczęściej wychowują swoje dzieci też na neurotyków. Na podstawie wielu badań i praktyki stwierdza się, że nerwica nie pozwala człowiekowi rozwinąć w pełni własnych możliwości, skazuje go na życie w pewnym sensie jałowe, jeśli człowiek nie podejmie próby wyrwania się z jej sidła.

Wiele jest czynników, które sprawiają, że zamykamy się w sobie, dławimy nasze rozdarcie, stajemy się niejako więźniami naszego cierpienia. Pierwszą rzeczą jaką należałoby uczynić, to rozmowa z osobą bliską, z kimś kto może nas zrozumieć. W przypadku jednak nerwic, zaburzeń psychosomatycznych i zaburzeń osobowości potrzebne jest wsparcie lekarskie terapeuty. Obecnie w czasach głębokich przemian stosunków społecznych zmieniają się także warunki pomagania chorym. Jest to zarazem okres istotnych zmian i postępu medycyny, coraz lepiej zdającej sobie sprawę z tego, że człowiek jest nie tylko istotą biologiczną, a jego zdrowie i choroba to wypadkowa wielu okoliczności i czynników biologicznych, psychologicznych i społecznych, a także poziomu życia wewnętrznego.

Na rynku księgarskim w ciągu ostatnich kilku lat pojawiło się wiele publikacji podejmujących problemy neurotycznej osobowości naszych czasów, jak również publikacji propagujących pewne me-

tody pracy nad sobą z dziedziny psychologii współczesnej, a także z dziedziny życia wewnętrznego, które wiążą się z doświadczeniem wiary. Wiele ostatnio słyszy się o psychoterapii traktowanej jako metoda leczenia nerwic, zaburzeń psychosomatycznych, czy też zaburzeń osobowościowych. Psychoterapia staje się modna. W środkach masowego przekazu niejednokrotnie przekazywane są o niej informacje, a także o samych psychoterapeutach, którzy obiecują wiele, a przede wszystkim szybkie wprowadzenie człowieka do „utraconego raju”. Pojawia się też coraz więcej ofert, które właściwie nie wspólnego z prawdziwą psychoterapią nie mają. „W całym świecie, także i u nas, wzrasta zaufanie do różnych tzw. alternatywnych form oddziaływań leczniczych, nie odwołujących się do farmakoterapii. Niewielu chorych zdaje sobie sprawę z tego, czy te różne odmiany oferowanych pomocy są psychoterapią, czy też tylko się pod nią podszywają” (*Wstęp*, s. 9, 10).

Dobrze więc, że na rynku księgarskim ukazała się publikacja o charakterze popularnonaukowym pt. *Psychoterapia* prof. dra hab. med. Jerzego Aleksandrowicza – znanego psychoterapeuty. Wymieniona pozycja odpowiada na szereg pytań tak istotnych w psychoterapii traktowanej profesjonalnie. Warto zatem zapoznać się z jej treścią by móc: pozytywnie ustosunkować się do psychoterapii w ogóle, kompetentnie ustosunkować się do wielu nagłaśnianych i reklamowanych ofert, pomóc zainteresowanym w doborze metody leczenia, czy też nawet zaproponować ją w konkretnym przypadku.

Psychoterapia Aleksandrowicza składa się z dziesięciu rozdziałów, które w swej najgłębszej treści dają odpowiedź na następujące pytania: co to jest nerwica i dlaczego tak bardzo utrudnia nam życie; czym jest psychoterapia, a co nie ma z nią nic wspólnego; w jakich chorobach psychoterapia jest skuteczna; czy można wyleczyć się z nerwicy; kto to jest prawdziwy terapeuta; na czy winna polegać współpraca pacjenta z terapeutą i co należy robić, by możliwie jak najefektywniej wykorzystać czas spotkania terapeutycznego; czego należy oczekiwać, jeśli trafi się do „Psychoterapii grupowej”.

Wartość niniejszej publikacji podnosi fakt, iż stanowi ona dla pacjenta formę poradnika, umożliwiającego skuteczne korzystanie z psychoterapii – wybór tego, kto ma leczyć, lepszą orientację w tym, co się dzieje w różnych fazach procesu leczenia, umiejętność oceny wyników, a więc także określenia momentu, w którym można zakończyć psychoterapię. Uzyskanie tych informacji przez pacjenta to niezbędny warunek skutecznej współpracy z psychoterapeutą. Bez tej współpracy właściwie nie ma możliwości zastosowania procesu leczenia. Książka dodatkowo wzbogacona jest o dodatek stanowiący zestaw informacji z zakresu wiedzy psychologicznej. Ważne jest jej przesłanie; nigdy nie jest za późno na leczenie, póki życie trwa, można w nim wiele poprawić i zmienić.

Omawiana książka napisana językiem zrozumiałym i komunikatywnym, zawiera istotne i wartościowe treści w zakresie rozumienia nerwicy i procesu jej leczenia, stanowić może istotną pomoc zarówno dla ludzi poddających się procesowi leczenia, jak i dla ludzi którzy chcą przyjść z pomocą tym pierwszym. Wydaje się, iż stanowić ona może cenne źródło wiedzy w duszpasterstwie.

Małgorzata Dąbrowska

Ryszard Sztymiler, *Doktryna Soboru Watykańskiego II o celach małżeństwa i jej recepcja w Kodeksie Prawa Kanonicznego z roku 1983*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, ss. 522.

Międzynarodowy Rok Rodziny obfituje w wielorakie inicjatywy na rzecz małżeństwa i rodziny. Kongresy i sympozja, audycje radiowe i telewizyjne, publikacje prasowe i książkowe. Wśród tych ostatnich należy odnotować pozycję ks. dra R. Sztymilera, autora licznych publikacji zwłaszcza z zakresu prawa małżeńskiego. Prezentowana praca jest rozprawą habilitacyjną przedłożoną na KUL-u. To również miało wpływ na charakter dzieła, jego konstrukcję i metody opracowania. Pozycja ta ma „za zadanie wypełnić poważną lukę we współczesnej kanonistyce i nauce o rodzinie” (s. 16) i ma być „próbą bliższego określenia i analizy współczesnej nauki Kościoła o celach małżeństwa” (s. 13). Autor podkreśla, że nauka o małżeństwie jest oparta na przesłankach wynikających z natury ludzkiej i prawa naturalnego, a więc jest możliwa do przyjęcia przez wszystkich małżonków. Stąd też przedmiotem analiz są istotne cele każdego małżeństwa, a nie tylko małżeństwa katolickiego czy chrześcijańskiego.

Podjęcie tematu o celach małżeństwa wydaje się trafnym wyborem, zwłaszcza w sytuacji podważania doktrynalnej celowości małżeństwa, a także wobec prób zamazywania istoty małżeństwa w ogóle. W sytuacji, w której wszystko ma zależeć od subiektywnego odczucia i arbitralnego ustalenia praw